

Justyna Zwolińska

Mapa otoczenia
instytucjonalnego,
społecznego
i medialnego

ROLNICTWO – to skomplikowane!

ŻYWNOSĆ,
ROLNICTWO I MY

Protesty rolników przetwarzające się przez Europę w 2024 roku spowodowały wzmożone zainteresowanie rolnictwem wśród mediów, polityków, organizacji społecznych oraz konsumentów. Jakże są przyczyny protestów?

Dlaczego rolnicy nie chcą wdrażać Europejskiego Zielonego Ładu? Z jakiego powodu tylko nieliczni bronią proklimatycznych i prośrodowiskowych zmian w rolnictwie?

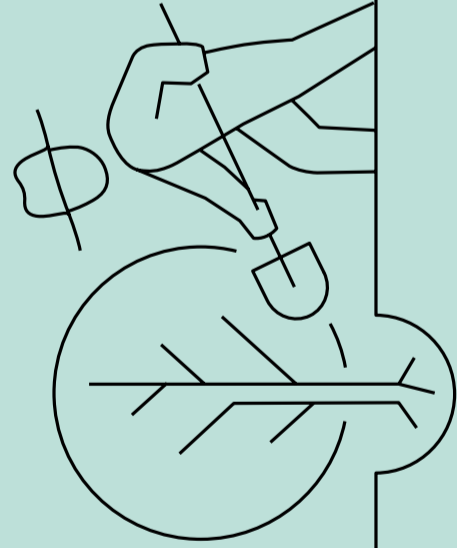
Potrzeba zrozumienia problemów rolników i rolnictwa, które dotąd pozostały wady na marginesie zainteresowania większości społeczeństwa i decydentów, była impulsem do zorganizowania przez Instytut Spraw Publicznych warsztatów dla mediów na ten temat.

Podczas spotkania skupiliśmy się na problematyce Europejskiego Zielonego Ładu oraz otoczeniu instytucjonalnym, społecznym i medialnym polskiego rolnictwa. Podstawą do rozmowy była mapa przygotowana przez Justynę Zwolińską¹, która obrazuje skomplikowaną nić powiązań w tym sektorze gospodarki zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i krajowym.

Wskazuje ona instytucje i organizacje publiczne i niepubliczne, biznesowe oraz obywatelskie, które mają zasadniczy wpływ na funkcjonowanie tego strategicznego sektora gospodarki.

Narzędzie to wydado nam się na tyle pomocne w lepszym zrozumieniu sytuacji rolnictwa i rolników, by podjąć decyzję o wydaniu go jako samodzielnej publikacji. Mamy nadzieję, że wesprze ono różne grupy: dziennikarzy, polityków, działaczy społecznych, w codziennej pracy i skutecznym dialogu z rolnikami.

Katarzyna Banul-Wójcikowska

¹ Prezentowana mapa stanowi aktualizację mapy opublikowanej w „Polityka na talerzu. Przewodnik po agroekologii i suwerenności żywnościowej”, Warszawa 2020.

Autorka: Justyna Zwolińska

Prawniczka, wykładowczyni i publicystka specjalizująca się w zagadnieniach dotyczących polityki jakości i ochrony środowiska w rolnictwie, polityki żywnościowej, wspólnej polityki rolnej oraz dobrostanu zwierząt gospodarskich. Wykładowczyni na poddyplomowych studiach „Prawo o żywności” oraz „Prawa zwierząt” na Uniwersytecie SWPS. Wieloletnia współpracowniczka organizacji pozarządowych zajmujących się rolnictwem, ochroną środowiska i zwierząt: Członkini Stowarzyszenia Prawnicy na Rzecz Zwierząt oraz Forum Rolnictwa Ekologicznego im. Mieczysława Górnego. Członkini Rady Fundacji Strefa Zieleni. Członkini grupy IFoAM „Farm Animal Welfare”. Ekspertka w Programie ONZ Climate Leadership przy UNEP/GRID. Od 2023 r. członkini Zespołu Klimat/Srodowisko w ramach inicjatywy „Nasz Rzecznik”. Koordynatorka ds. rzecznictwa Koalicji Żywa Ziemia.

Instytut Spraw Publicznych Program Zrównoważonego Rozwoju i Polityki Klimatycznej Koalicja Żywa Ziemia

Publikacja wydana dzięki wsparciu
European Climate Foundation

© Copyright by Instytut Spraw Publicznych,
Warszawa 2024

Przedruk materiałów Instytutu Spraw Publicznych w całości lub części możliwy jest
wyłącznie za zgodą Instytutu. Cytowanie oraz wykorzystywanie danych empirycznych
dozwolone jest z podaniem źródła.

Redakcja językowa i korekta: Katarzyna Banul-Wójcikowska
Skład i opracowanie graficzne: Studio Graficzne Papercut

WYDAWCA

Fundacja Instytut Spraw Publicznych
ul. Szpitalna 5 lok. 22
00-031 Warszawa

Geneza Europejskiego Zielonego Ładu

1997	2015	2019	2020
Protokół z Kyoto (UE w Aneksie I) - Zmniejszenie emisji CO ₂ o 20% (mniejszy niż 2°C) (2000 – 2017 r.)	Porozumienie paryskie (wzrost temperatury o 1,5°C) (2015)	Komunikat Komisji Europejskiej (COM 2019) 640 - final: Europejski Zielony Ład	Komunikat Komisji Europejskiej o Strategii „Od pola do stołu” różnorodności biologicznej

STRATEGIA „OD POLA DO STOŁU”

Jej celem jest zmiana na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.

Główne założenia:

- zmniejszenie ogólnego stosowania i ryzyka stosowania pestycydów chemicznych o 50% oraz stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów o 50% do 2030 roku,
- zmniejszenie strat składników pokarmowych o co najmniej 50%, przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie nastąpi pogorszenie żyzności gleby - ograniczyć zużycie nawozów o co najmniej 20% do 2030 roku,
- zmniejszenie ogólnej sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych w UE dla zwierząt hodowlanych i akwakultury o 50% do 2030 roku,
- co najmniej 25% gruntów rolnych UE w rolnictwie ekologicznym do 2030 roku,
- znaczący wzrost ekologicznej akwakultury.

STRATEGIA NA RZECZ RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Jej celem jest ochrona przyrody i odwrócenie degradacji ekosystemów.

Główne założenia:

- powstanie obszarów chronionych na 30% gruntów w Unii Europejskiej i 30% mórz UE,
- odbudowa zniszczonych ekosystemów,
- niemarszalność pierwotnych lasów, renaturalizacja 25 000 km rzek,
- zasadzenie 3 miliardów drzew do 2030 roku,
- 20 mld rocznie na ochronę różnorodności biologicznej.

Bardzo ważne, by zrozumieć, że powyższe założenia odnoszą się do całej Unii Europejskiej. Natomiast, każde państwo członkowskie negocjuje ich wdrożenie osobno, przyjmując inne wartości do osiągnięcia, w zależności od sytuacji wyjściowej w danym kraju.

Europejski Zielony Ład (EZŁ) to ramowa inicjatywa kierująca Unię Europejską na drogę ekologicznej transformacji w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.

Nie obejmują one wyłącznie rolnictwa, ale także inne sektory europejskiej gospodarki, w tym m.in. przemysł, energetykę, budownictwo. EZŁ został przyjęty z uwagi na globalną bierność wobec zapobiegania kryzysowi klimatycznemu oraz niechęć we wdrażaniu postanowień Porozumienia paryskiego.

Europejski Zielony Ład został po raz pierwszy zakomunikowany przez Komisję Europejską w 2019 roku. Jego części, które mają bezpośredni wpływ na rolnictwo, to Strategia „Od pola do stołu” oraz Strategia na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

POZIOM MIĘDZYNARODOWY

ORGANIZACJA NARODÓW ZJEDNOCZONYCH (ONZ)
ŚWIATOWA ORGANIZACJA HANDLU (WTO)
ŚWIATOWA ORGANIZACJA ZDROWIA ZWIERZĄT (WOAH)
BANK ŚWIATOWY

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI
Komisja Handlu Międzynarodowego (INTA)
Komisja Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI)
Podkomisja Zdrowia Publicznego (SANT)
Komisja Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO)
Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi (AGRI)

KOMISJA EUROPEJSKA

DG AGRI – Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich
DG ENV - Środowisko
DG SANTE – Zdrowie i bezpieczeństwo żywności

EUROPEJSKI URZĄD DS. BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOCI (EFSA)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ (AGRFISH)

POZIOM KRAJOWY

WŁADZA WYKONAWCZA
MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI:
53 ORGANY OPINIODAWCZO-DORADCZE: Komitet Monitorujący Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027; Rada Produkcji Ekologicznej; Zespół do spraw długoterminowej wizji obszarów wiejskich i wsparcia ich rozwoju ze środków krajowych i UE po 2027 r.
KRAJOWA SIĘĆ OBSZARÓW WIEJSKICH (KSOW) – Lokalne Grupy Działania (LGD)
RADA DIALOGU SPOŁECZNEGO W ROLNICTWIE – zniesiona zarządzeniem ministra Ardanowskiego w grudniu 2019 r.
Pełnomocnik ds. dobrostanu zwierząt dr n. wet. Maciej Gogulski

PREMIER / RADA MINISTRÓW
MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

JEDNOSTKI PODLEGLI I NADZOROWANE
FINANSOWE
KONTROLNE
NAUKA, EDUKACJA, BADANIA

INNE MINISTERSTWA
MINISTERSTWO KLIMATU I ŚRODOWISKA
MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY
MINISTERSTWO ZDROWIA
MINISTERSTWO FUNDUSZY I POLITYKI REGIONALNEJ
MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

WŁADZA USTAWODAWCZA
ZGROMADZENIE NARODOWE:
KOMISJA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI – Sejm
KOMISJA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI – Senat

SAMORZĄD TERYTORIALNY
1. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
2. Związek Powiatów Polskich
3. Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej
4. Marszałkowie, Konwent Marszałków Rzeczypospolitej Polskiej
5. Sejmiki wojewódzkie
6. Krajowe Stowarzyszenie Sotysów
WOJEWODOWIE – Zarządanie kryzysowe

TRIOLOG

OTOCZENIE INSTYTUCJONALNE

OTOCZENIE ORGANIZACYJNE SPOŁECZNE

OTOCZENIE MEDIALNE

ORGANIZACJE NA POZIOMIE UE

KOMITET ROLNICZYCH ORGANIZACJI ZWIĄZKOWYCH (COGECA)
GLÓWNY KOMITET SPÓDZIELCZOŚCI ROLNICZEJ (COGECA)
EUROPEJSKA RADA MŁODYCH ROLNIKÓW (CEJA)
EUROPEJSKA FEDERACJA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH PRACOWNIKÓW ROLNICTWA (EFA)
EUROPEJSKA ORGANIZACJA WŁAŚCICIELI ZIEMSKICH (ELO)
MIĘDZYNARODOWA FEDERACJA ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO (IFOAM)
EUROPEJSKIE BIURO OCHRONY ŚRODOWISKA (EEB)
ARCHE NOAH
LA VIA CAMPESINA
EUROPEJSKA FEDERACJA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH DS. ŻYWNOCI, ROLNICTWA I TURYSTYKI

MEDIA NA POZIOMIE UE

POLITICO
ARC 2020
LIGHT HOUSE
GUARDIAN

MAPA OTOCZENIA INSTYTUCJONALNEGO, SPOŁECZNEGO I MEDIALNEGO ROLNICTWA

autorka: Justyna Zwolińska

ORGANIZACJE KRAJOWE

SAMORZĄD ROLNICZY
KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH – oddziały wojewódzkie – oficjalny samorząd rolniczy w Polsce
ZWIĄZKI ZAWODOWE
ORGANIZACJE BRANŻOWE

MEDIA ROLNICZE W POLSCE

INTERNET
PRASA ROLNICZA
TELEWIZJA